

Vanskelig helende sår

Debridering

Hvorfor ?
Hvornår ?
Hvordan ?

Jane Hampton RN, BSc Nurs., MSc

Sårkonsulent

Aarhus Kommune

Sår-i-Syd: Nov. 2024

Forebyggelse af vanskelig helende sår

- Flere komplekse sår
- Årlig stigning i sårbehandlings ressourceforbrug – tid og produkter

Hvordan er sårbehandlings praksis i hverdagen?

Rens

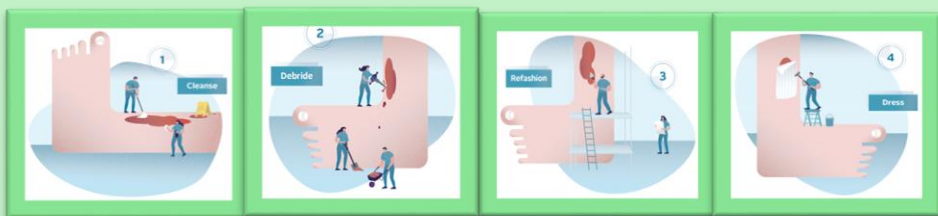

og **ny forbindelse**

= Langsomt helende sår?

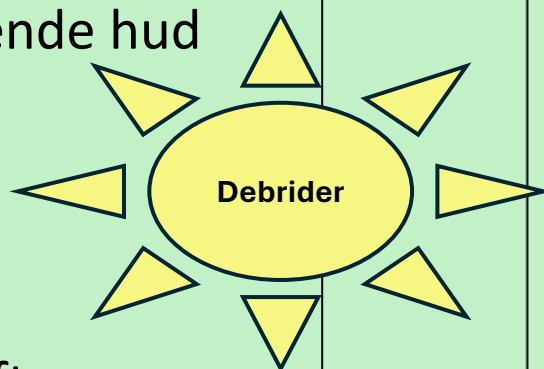
Sår Hygiejne konceptet

4 trin, der kan fremme heling

- Rens sårbunden og omgivende hud
- Debrider
- Optimer sårkanter
- Bandager

Bør udføres ved hvert bandageskift

Forbedring af sår status

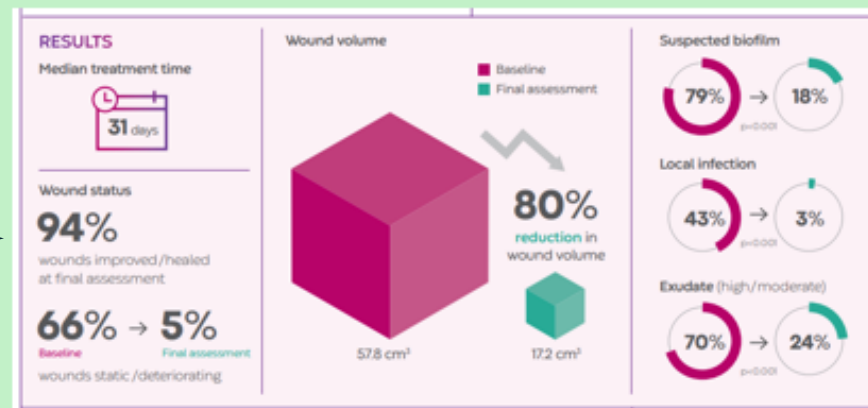
639 sår vanskelig helende sår

Behandlet med de 4 trin i 4 uger

Resultat:

94% sår i bedring eller helet

80% reduktion i sår størrelsen

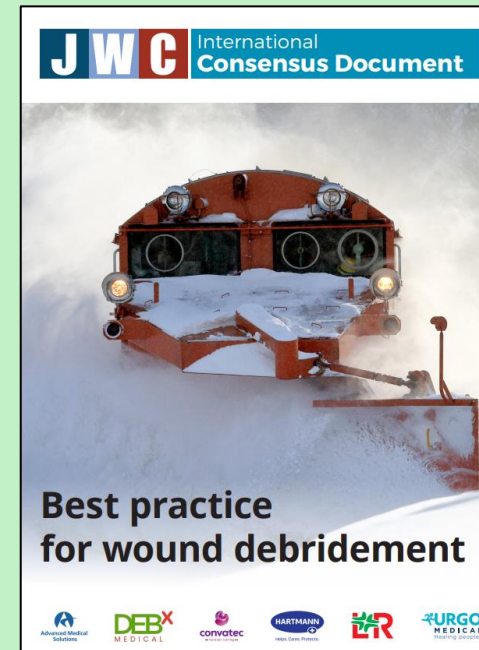
Torkington-Stokes R, et al. J Wound Care 2024; 33(5): 304-310

International konsensus dokument

juni 2024

Debridering er en væsentlig del af sårbehandling

- Fjern nekrose, fibrin, bakterier, **biofilm**, ekstracellulær polymeriske stoffer (EPS)
- Fjern kilder til infektion
- Skab et miljø som fremmer heling
- Synliggør sårstørrelsen

Rensning – før og efter debridering

Fjernelse af løst materiale - sårbunden / sårkanter / huden omkring såret

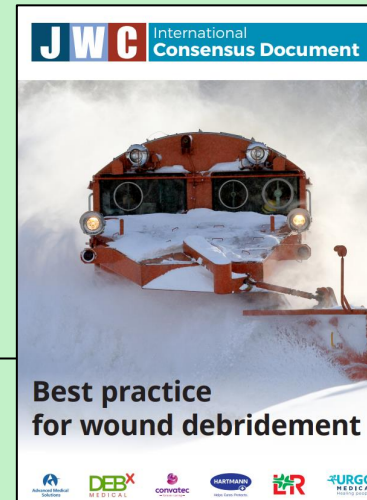
- synliggør sårbunden
- giv adgang til ikke levedygtig væv

Rensnings væsker: postevand, NaCl, surfaktant produkt

Rensning med postevand har muligvis ingen effekt på sårheling sammenlignet med ingen rensning

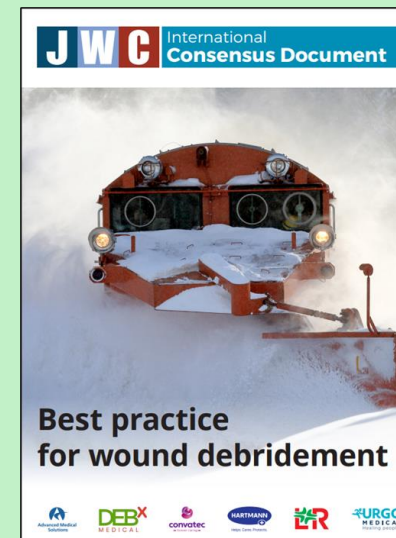
(Cochrane 2022)

Postevand kan fjerne løst materiale, men alene vil det ikke forbedre helings potentialet

Debridering: Hvornår? (Overordnet)

**Alle sår bør debrides
så længe der ikke er kontraindikationer**

Vurdering af såret:

- Årsag til såret
- Helingspotentiale
- Sårets placering
- Vævstype: fibrin, våd/tør nekrose
- Underliggende anatomiske strukturer
- Tegn på infektion

Vurdering af borgeren:

- Multisygdom
- Alder
- Livsstil faktorer
- Ernæringsstatus
- Kredsløb
- Borgerens mål

Vurdering af :

- Ressource tilgængelighed
- Kliniker kompetencer
- Effektiv sårbehandling

Undgå debridering

- Iskæmiske fodsår dækket med tør sårskorpe
- Nedsat arterielt kredsløb
- Underliggende inflammatoriske årsager (f.eks. pyoderma gangrenosum)
- Ved palliativ behandling (*hvor heling ikke forventes*)
- Cancer sår (*kan føre til voksende sår*)
- Ved øget risiko for blødning (*vælg en passende metode*)
- Ved svær smerteproblematik (*vælg en passende metode*)

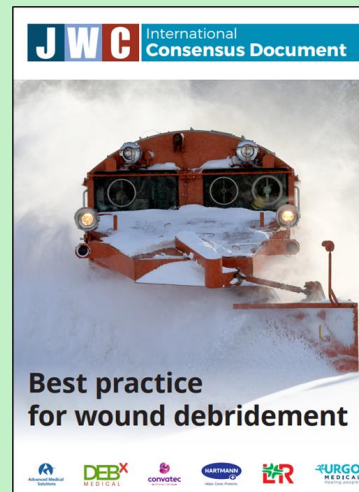
Debridering: Hvornår? (individuelle sår)

**Debridering bør udføres med
en regelmæssigt interval**

Anbefaling: 2 x ugentlig
 1 x ugentlig
 1 x hver 14 dage

Hver gang vi behandler såret?

***Kun 40% sår
bliver debrideret hyppigt nok***

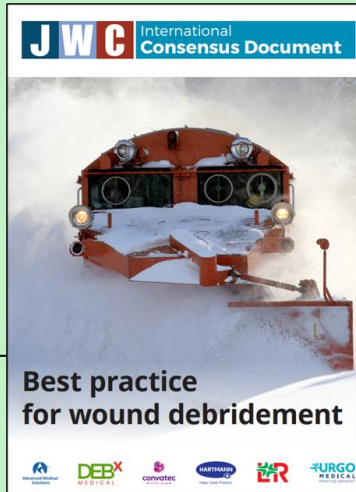
Debridering: Hvordan?

Formål: at fjerne mest muligt materiale der forhindre heling
med mindst mulig skade på sundt væv

Vælg den mest effektive metode med færrest bivirkninger

”Integral debridering”

– brug forskellige metoder sammen

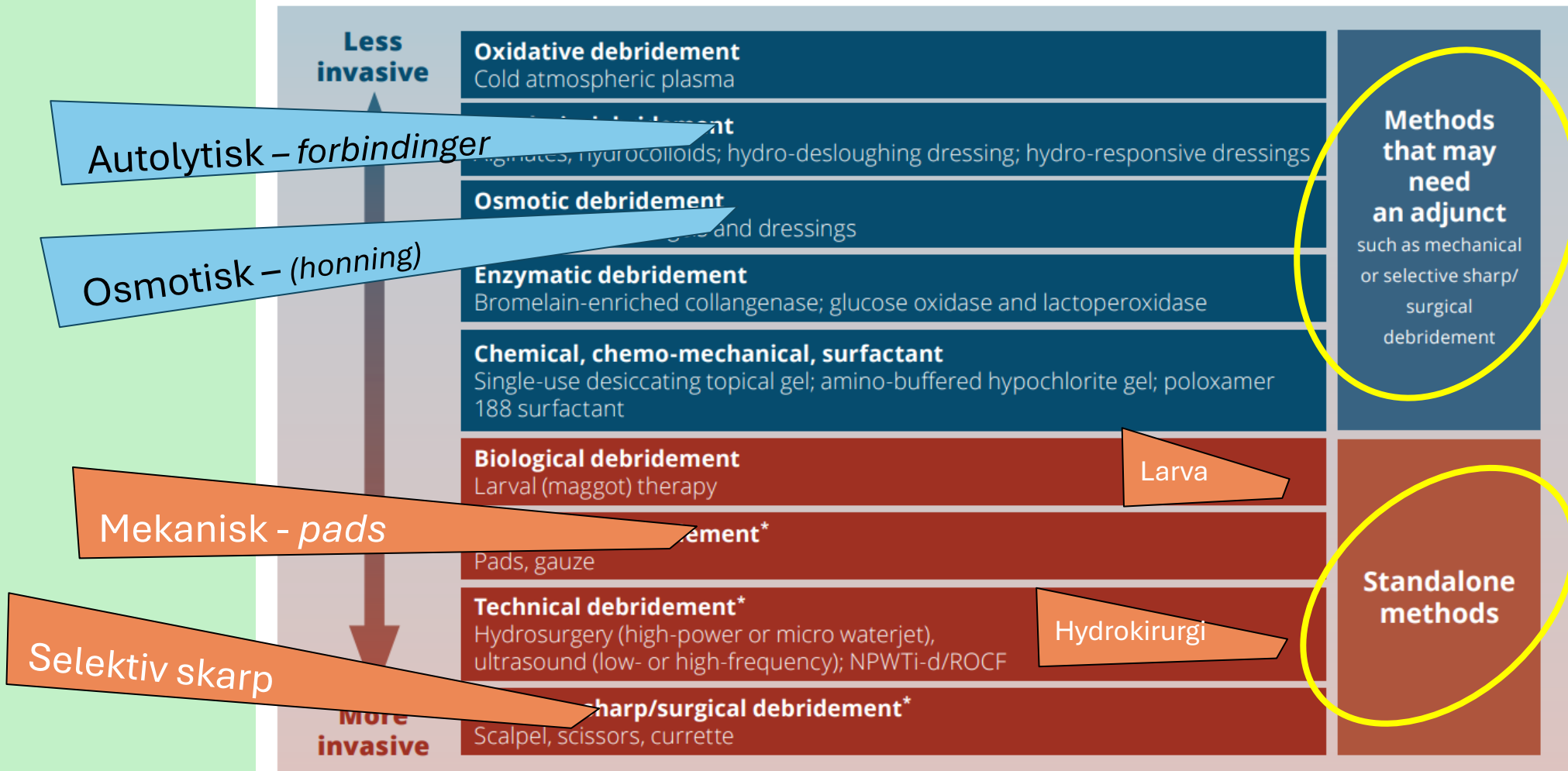

Best practice for wound debridement

Debrideringsmetoder – fra mindst til mest invasiv

Figure 8. Debridement methods by invasiveness and need for an adjunct

Autolytisk debridering

Brug af sårprodukter: som opretholder fugtigt miljø og blødgør nekrose og fibrin
: som reducere biofilm og bakterier

- **Bør kombineres med andre debrideringsmetoder**

Meget væskende

Absorbende produkter
Ingen hydrogel

Tør nekrose

Hydrogel

Moderat væskende

Absorbende produkter
Ingen hydrogel

Lidt væskende

Ej hydrofibre
Skum produkt

Næsten tørt

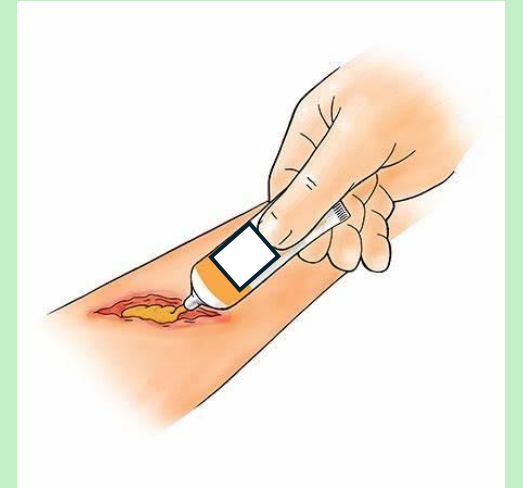

Hydrocolloid

Osmotisk debridering

Honning

- Skaber et hyperosmotisk miljø
- Udtrækker væske fra såret
- Ekstra væske opløser avitalt væv
- Reducere bakterier og biofilm
- **Bør kombineres med andre debrideringsmetoder**

Debrideringsmetoder som kan bruges alene

Biologisk debridering

- Sterile fluelarverne opløse, fordøje og fjerne død væv
- Bliver i såret i 3 dage
- Fjerne bakterier ved at udskylle enzymer

Teknisk debridering

A) Hydrokirurgi

- meget højtryk vandstråler
- specialist og operationsstue

B) Hydromekanisk debridering

- højtryk skylning
- generalist kompetence - klinik

Mekanisk debridering

Brug af mekanisk kraft – med en debriderings pad eller pincet

Kan løsne og fjerne avitalt væv

Kan reducere biofilm

Kan bruges som det eneste debrideringsmetode

(men sandsynligvis kombineres med autolytisk debridering)

Gaze alene er ineffektiv

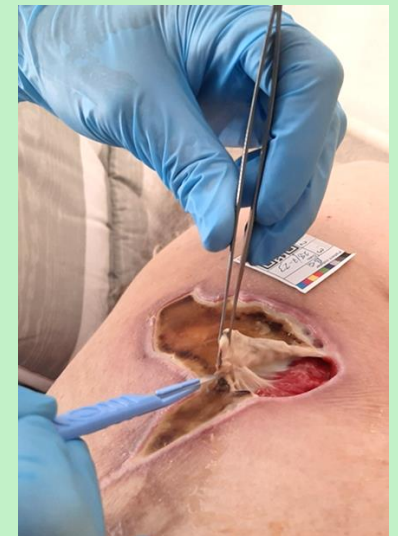
Selektiv skarp debridering

Brug af skarpe instrumenter for at fjerne nekrose og fibrin

- Bruges hvor der er **synlig adskillelse** mellem rask og dødt væv
- Fjerne løst avitalt væv **kun til sårbundens overflade**

– det bør ikke bløde

- Det er ikke nødvendigt at fjerne alt på en gang
- **Kan bruges som den eneste debrideringsmetode**
(mest effektiv i kombination med autolytisk debridering)

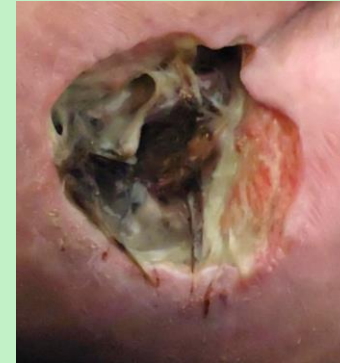

Selektiv skarp debridering

- **Selektiv skæring** af avitalt væv, mens man undgår fjernelse af levedygtigt væv
- Bruges på sår med tykke lag fibrin eller nekrose, især når dødt væv er i gang med at adskille sig fra levedygtigt væv
- Skal udføres af en sundhedsprofessional med de **nødvendige kompetencer**

Kirurgisk debridering

- **Komplet fjernelse** af nekrose eller fibrin mens der skæres i levedygtigt væv og blødning ses.
- Bruges når der er en stor mængde nekrotisk væv, risiko til dybere anatomiske strukturer.
- Skal udføres af en kirurg, normalt behov for anæstesi

Kompetence

Autorisationslov:

....forpligtet til at udvise omhu og samvittighedsfuldhed i deres arbejde

- opgaven udøves fagligt forsvarligt
- personlig erfaring og kompetence

- Fedt
- Bindevæv
- Muskler
- Sener
- Nerver
- Vener
- Arterier

- Hvilke vævstyper kan jeg se?
- Hvilke anatomisk strukturer kan jeg se?
- Hvilke strukturer kan der være under avitalt væv?

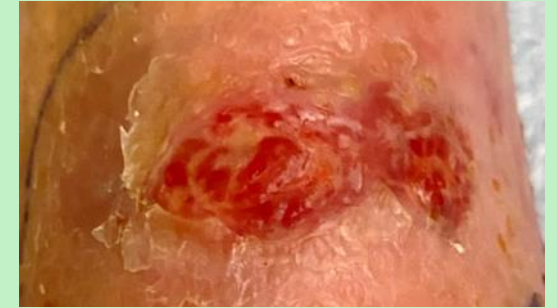

**Ved jeg hvornår
jeg skal stop?**

Debridering: Sårkanter

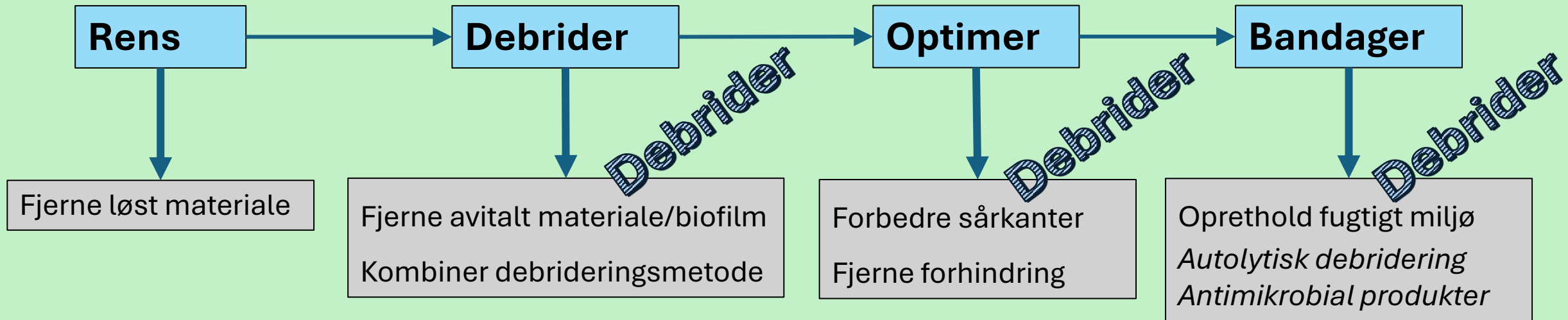
Sårkanter kan indeholde mange bakterier som forhindre cell migration og lukning af såret

- Fjerne tør hud/skala fra sårkanten
- Fjerne **callus** omkring diabetisk fodsår
- Fjerne hård hud som gemmer åben sår ind under

Forbygge vanskelig helende sår

Vurder borgeren
Vurder såret
Korrekt diagnose
Korrekt behandling

Evaluer effekten af behandling: TIME sårvurdering